

~ נקודות משיחות קודש ~ (ש"פ תולדות, מבה"ח כסלו התשכ"ז)

שעל-ידי ויזרע יצחק גו' נעשה הגדלה ביצחק עצמו, ויגדל האיש גו'.

ויגדל האיש וילך הלוך ויגדל עד פי גדל מאד, שאומר פאן הלשון גדל ג' פעמים. ויש לומר, שג' הגדלות הם פנגד ג' הענינים דויוזרע וימצא ויברכהו. ויגדל האיש, היא ההמשכה שלפי ערף האתערוותא-דלתתא (ויזרע), שבכללות היא המשכת אור הממלא. וילך הלוך ויגדל, היא ההמשכה שלא לפי ערף האתערוותא-דלתתא (וימצא), שבכללות הוא המשכת אור הסובב. ולכן נאמר הלוך ויגדל, דענין ההליכה היא באור הסובב שלמעלה מהשתלשלות. גדל מאד, היא ההמשכה ממקום שאין אתערוותא-דלתתא מגעת לשם (ויברכהו ה'), דבכללות הוא המשכת העצמות. ולכן נאמר גדל מאד, דאמיתית ענין הבלי-גבול (מאד) הוא בעצמותו יתברך.

(יד) ויהי-לו מקנה-צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים:

נ"ט ~ ועבדה רבה • פעלה רבה, בלשון לע"ז אוברוינ"א, עבודה משמע עבודה אחת, עבדה משמע פעלה רבה.

(טו) וכל-הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר:

נ"י ~ סתמום פלשתים • מפני שאמרו: 'תקלה הם לנו, מפני הגיסות הבאות עלינו'. 'טמונון פלשתאי' לשון סתימה, ובלשון התלמוד מטמטם את הלב.

(טז) ויאמר אבימלך אל-יצחק לך מעמנו פי-עצמת מפנו מאד:

פירוש אשל אברהם – הרב אלאשוילי

בכך שפיון שהבארות היו מחוץ לעיר, הגיסות היו באות עליהם למלחמה בשביל לכבוש את בארות המים. ויש מפרשים שהתקלה היא בכך שהגיסות הבאות עליהן למלחמה היו משתמשות בבארות מים אלו. "טמונין פלשתאי" – לשון תרגום אונקלוס.

לשון סתימה – ולא לשון הטמנה, שהטמינו לעצמם (רא"ם). וראה רש"י איוב יח, ג: 'ואין יסוד בתיבה זו וולתי טי"ת מ"ם', אבל בלשון הטמנה גם הנר"ן הוא מיסוד התיבה. וראה גם רש"י עירובין ו, ב. מגלה כו, ב. בכא קמא נא, ב.

ובלשון [משנה] – פן הוא בהרבה כתבי"ד ודפוסים ראשונים (ודלא כבשאר דפוסים: התלמוד). והפונה לבריתא פסחים מב, א.

"מטמטם את הלב" – לשון סתימה (רש"י שם). תורה טו

לעבודה אחת (באר רחובות).
"עבדה" משמע פעלה "רבה" – כלומר, "עבדה" פירושה "פעלה", שפירושה מכלול של עבודות (בניגוד ל"עבודה" שהיא רק עבודה אחת). אך אין בה כדי לבטא את כמות העבודות, ולכן הוסיף הכתוב "רבה", לומר שמדובר במכלול רב (ע"פ מעיני אגס). תורה טו

(טו) סתמום פלשתים – מפני שאמרו: תקלה הם לנו מפני הגיסות הבאות עלינו – כלומר, סתימת הבארות המובאת כאן אינה המשך ל"ויקנאו אותו פלשתים", אלא היא ענין בפני עצמו, והיא משמשת כפתיחה לפסוק יח: "וישב יצחק ויחפור", וסתימת הבארות האמורה כאן היתה "אחרי מות אברהם", בלשון הכתוב בפסוק יח, ואז לא היה ענין של קנאה, לכן כתב רש"י שעשו פן מפני הגיסות (ע"פ רא"ם). ונראה שהתקלה היא

נאמר, אלא לענין ברכה אלקית, שהיו אומרים: שיש יותר ברכה בכול פרדותיו של יצחק כשישימוהו בשדותיהם, אף מכספו וזקבו של אבימלך (רא"ם וג"א). ונקט פרדות, משום שהפרדות בדרך כלל אין בהן ברכה, שאינן פרות ורבות, ראה רש"י דברים טו, יד (ג"א). ונראה שבהוספת התיבות: "ולא כספו וזקבו של אבימלך", בא רש"י לברר מה שאבימלך אמר לו (בפסוק טו): "לך מעמנו כי עצמת מפנו מאד", משום שהבריות וזלזו בגללו בעשרו של אבימלך. תורה יד

(יד) ועבדה רבה – פעלה "רבה", בלשון לעז אוברוינ"א – ovreine, מכלול עבודות (אוצר לעז רש"י). משימות, מפעלים (לעז רש"י).

"עבודה" משמע עבודה אחת – כי "עבודה" הוא שם דבר, וכשאינו אצלו סימן לריבוי [עבודות], אזי הוא סימן